

หอมหัวใหญ่



- ❖ พันธุ์
- ❖ การเพาะกล้า
- ❖ การเตรียมแปลงปลูกและระยะปลูก
- ❖ การใส่ปุ๋ย
- ❖ การย้ายกล้าปลูก
- ❖ การให้น้ำ
- ❖ การเก็บเกี่ยว
- ❖ การพรวนดินและกำจัดวัชพืช
- ❖ ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูหอมหัวใหญ่
- ❖ โรคที่สำคัญของหอมหัวใหญ่
- ❖ แมลงศัตรูที่สำคัญของหอมหัวใหญ่
- ❖ ภาคนวนก

หอมหัวใหญ่

หอมหัวใหญ่เป็นพืชผักที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจพืชหนึ่งในโลกมีการใช้บริโภคสดกับผักสลัดประกอบอาหาร และใช้แปรรูปในโรงงานอุตสาหกรรมได้แก่ อบแห้ง ดองน้ำส้ม และใช้เป็นส่วนประกอบในปลากระป๋อง เป็นต้น สำหรับประเทศไทยมีการปลูกหอมหัวใหญ่และให้ผลผลิตได้เพียง 1 ครั้ง ในรอบปี โดยจะเริ่มมีการเก็บเกี่ยวผลผลิต ตั้งแต่เดือนธันวาคม-เมษายน หลังจากนั้นจะเก็บรักษาผลผลิตตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงตุลาคมไว้ใช้บริโภคจนถึงฤดูปลูกใหม่

ถ้าหอมหัวใหญ่ภายนอกประเทศมีต้นทุนการผลิตต่ำ และมีการลักลอบนำเข้าเมล็ดพันธุ์มาปลูกทำให้มีปริมาณหอมหัวใหญ่ในท้องตลาดมาก ก็จะเกิดภาวะราคาต่ำก่อความเดือดร้อนให้แก่เกษตรกรซึ่งในปัจจุบันได้มีการทำเป้าหมายการผลิตเป็นรายปี เพื่อให้พื้นที่ปลูกมีปริมาณเหมาะสมและสามารถควบคุมคุณภาพผลผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการบริโภคและเกษตรกรขาย

ผลผลิตได้ในราคาดี สำหรับแหล่งผลิตที่สำคัญได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรีและจังหวัดเชียงใหม่ที่มีสภาพแวดล้อมเหมาะสมใน การผลิตหอมหัวใหญ่ แต่การที่จะผลิตหอมหัวใหญ่ให้ได้ปริมาณและคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด ต้องมีการปฏิบัติ ตามคำแนะนำทางวิชาการ ดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และขอคำแนะนำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องส่วนในการจะปลูก หอมหัวใหญ่ให้ได้คุณภาพดีนั้นสามารถทำได้ดังนี้



เกษตรกรนิยมใช้พันธุ์กราเน็กซ์ ซึ่งเป็นพันธุ์ดั้งเดิมที่นำมาจากประเทศสหรัฐอเมริกา หัวมีลักษณะค่อนข้างกลม คอเล็ก เปลือกสีน้ำตาลปนเหลือง เนื้อมีสีขาว อายุการเก็บเกี่ยวประมาณ 150 วัน นับตั้งแต่วันเพาะเมล็ด

การปลูกหอมหัวใหญ่สามารถทำได้หลายวิธี เช่น หยอดเมล็ดในแปลงปลูกโดยตรง และเพาะกล้าปลูก สำหรับในประเทศไทยนิยมเพาะกล้าแล้วย้ายปลูก



1. **การเตรียมเมล็ดพันธุ์** การเพาะหอมหัวใหญ่ในพื้นที่ 1 ไร่ จะต้องใช้เมล็ดพันธุ์ 1 ปอนด์ หรือประมาณ 454 กรัม โดยนำเมล็ดพันธุ์หอมหัวใหญ่แช่น้ำค้างคืนไว้ 1 คืน เพื่อให้เมล็ดพันธุ์งอกอย่างสม่ำเสมอ แล้วนำมาคลุกด้วยสารป้องกันกำจัดโรคแมลง ทั้งให้หมดแล้วนำไปหว่านในแปลงเพาะ

2. **การเตรียมแปลงเพาะกล้า** ให้เลือกพื้นที่ที่ทำแปลงกล้าใกล้บริเวณที่มีแหล่งน้ำ ไม่มีน้ำขังแปลงกล้านี้จะต้องเตรียมให้ดีกว่าแปลงกล้าพืชผักอื่น ๆ เพราะกล้าหอมหัวใหญ่จะต้องอยู่ในแปลงนานถึง 40-45 วัน จึงจะย้ายปลูกได้ กำจัดวัชพืชออกให้หมดย่อยดินให้ละเอียด ตากดินไว้ 7-10 วัน ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ได้แก่ ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก อัตรา 1-2 ตัน/ไร่ ปุ๋ยเคมี สูตร 15-15-15 อัตรา 30 กก./ไร่ แล้วคลุกเคล้าดินกับปุ๋ย ให้เข้ากัน ปรับและเกลี่ยดินในแปลงให้เรียบ



3. **การเพาะกล้าและดูแลรักษา** โรยเมล็ดให้เป็นแถวตามความกว้างของแปลง หรือตามแนวขวางบนแปลงเพาะ แต่ละแถวห่างกัน 10 เซนติเมตร แล้วหยอดเมล็ดลงในร่องที่ทำไว้ ให้เมล็ดในแต่ละแถวห่างกันประมาณ 1-2 เซนติเมตร เพื่อไม่ให้ต้นกล้าขึ้นแน่นและแย่งอาหารกัน จากนั้นกลบด้วยดินหนา 1 เซนติเมตร ควรฉีดสารป้องกันกำจัดวัชพืช เช่น อะลาคลอร์ หรือ โกล 2 อี เป็นต้น หลังจากนั้นใช้ฟางหรือหญ้าแห้งที่สะอาดคลุมแปลง รดน้ำพอชุ่ม แต่อย่าให้แฉะ วันต่อไปต้องรดน้ำให้ชุ่มอยู่เสมอ เมล็ดจะงอกภายใน 4-5 วัน



หลังจากทำการเพาะกล้าหอมหัวใหญ่แล้ว ควรทำหลังคาผ้าหรือพลาสติกคลุมแปลงเพาะเพื่อช่วยรักษาดินให้ชุ่มชื้นพอเหมาะและเพื่อป้องกันแสงแดดและฝนด้วย โดยใช้ไม้ไผ่เหลาตัดโค้งทำเป็นโครงหลังคาแล้วคลุมทับด้วยผ้าดิบหรือผ้าพลาสติกแล้วขึงให้ตึง เมื่อกล้า



อายุได้ 2-3 วัน ให้ดึงเศษฟางหรือหญ้าแห้งที่คลุมออกให้เหลือบาง ๆ และเปิดผ้าคลุมแปลงให้กล้าได้รับแสงอาทิตย์โดยปฏิบัติดังนี้

สัปดาห์แรก เปิดช่วงเช้า 6.00-9.00 น. บ่าย 16.00-18.00 น.

สัปดาห์ที่ 2 เปิดช่วงเช้า 6.00-10.00 น. บ่าย 15.00-18.00 น.

สัปดาห์ที่ 3 เปิดช่วงเช้า 6.00-11.00 น. บ่าย 15.00-18.00 น.

หลังจากนี้ไปเปิดผ้าคลุมตลอดวัน จะปิดก็ต่อเมื่อฝนตกหนักเท่านั้น



การเตรียมแปลงปลูก

หอมหัวใหญ่เป็นพืชผักประเภทลงหัว ฉะนั้นดินที่จะปลูกหอมหัวใหญ่ควรเป็นดินร่วน หรือดินร่วนปนทราย ควรไถพรวนดินตากแดดไว้อย่างน้อย 7 วัน และใส่ปุ๋ยอินทรีย์อย่างน้อย 2 ตันต่อไร่ และใส่ปุ๋ยเคมีสูตรที่มีฟอสเฟตสูง หรือ 15-15-15 ในอัตรา 50 กิโลกรัม/ไร่ รองพื้นคลุกเคล้าไปกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ขนาดของแปลงควรกว้างประมาณ 1-1.20 เมตร

ระยะปลูก

ระยะปลูกที่เหมาะสม คือ ใช้ระยะระหว่างต้น 10-15 เซนติเมตร ระยะระหว่างแถว 15-20 เซนติเมตร



การใส่ปุ๋ย

การปลูกหอมหัวใหญ่ในช่วงนอกฤดูซึ่งตรงกับช่วงฤดูฝนของบ้านเรา ซึ่งฝนจะตกชุกในช่วงดังกล่าว การให้เฉพาะปุ๋ยสูตร 15-15-15 อย่างเดียวไม่เพียงพอ

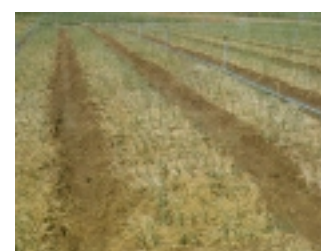


เกษตรกรผู้จัดทำแปลงควรให้ปุ๋ยยูเรียเสริมด้วย เพื่อเร่งการเจริญเติบโตของหอมหัวใหญ่ โดยใส่ปุ๋ยหลังจากที่หอมหัวใหญ่มีอายุ 60-65 วัน นับจากวันเพาะกล้า อัตรา 25 กก./ไร่ และ ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 อีก 2 ครั้ง ครั้งละ 30 กก./ไร่ ครั้งแรกเมื่อหอมหัวใหญ่มีอายุ 80-85 วัน และครั้งที่สองเมื่อหอมหัวใหญ่มีอายุ 95-100 วัน



การย้ายกล้าปลูก

การย้ายกล้าปลูกควรย้ายกล้าปลูกในขณะที่ยังอ่อนอยู่หรือในช่วงเวลาประมาณ 16.00-18.00 น. จะเป็นเวลาที่เหมาะสมที่สุด กล้าที่ใช้ต้องแข็งแรงสมบูรณ์ และ



ต้นกล้าควรมีอายุประมาณ 45 วัน หลังจากเพาะกล้า เพราะถ้ากล้าอายุเกิน 45 วันไปแล้วจะเริ่มลงหัว การขุดต้นกล้าต้องระมัดระวังอย่าให้รากขาดเพราะจะทำให้หอมหัวใหญ่ชะงักการเจริญเติบโต แต่ต้นกล้าในสารป้องกันกำจัดเชื้อราซึ่งผสมไว้ให้เข้มข้นกว่าฉีดในแปลง 1 เท่าตัว เพื่อป้องกันโรคเข้าทำลายตามรอยแผลของโคนหัวหอมจากนั้นจึงนำกล้ามาปลูกหลุมละ 1 ต้น กดดินรอบ ๆ ต้นให้แน่น รดน้ำแต่พอชุ่มอย่าให้แฉะในการเลือกกล้าย้ายปลูกนี้ควรเลือกกล้าที่มีขนาดเดียวกัน หากเอากล้าขนาดเล็กและใหญ่ปลูกปนกัน ต้นกล้าจะโตไม่ทันกัน ทำให้ไม่สะดวกในการเก็บเกี่ยว ควรใช้ฟางคลุมแปลงภายหลังจากย้ายปลูกไปแล้ว เพื่อช่วยเก็บรักษาความชื้นในดินและช่วยป้องกันไม่ให้ดินจับตัวกันแน่น แต่ควรคลุมแปลงให้บาง ๆ เพื่อต้นหอมจะได้แทงใบขึ้นได้ง่าย



การให้น้ำ

การให้น้ำกล้าหอมหัวใหญ่ที่ย้ายลงปลูกในแปลงใหญ่โดยปกติจะให้น้ำวันเว้นวัน และหลังจากตั้งตัวได้แล้วให้น้ำ 3-5 วันต่อครั้ง แต่ทั้งนี้ให้ดูความชื้นของดินประกอบ



ไปด้วย การให้น้ำสามารถทำได้หลายวิธี คือ ใช้สายยางรด ใช้สปริงเกอร์ หรือปล่อยน้ำเข้าตามร่องแบบการให้น้ำพืชไร่แต่ต้องจัดระบบการระบายน้ำให้ดีอย่าให้ขังแฉะ เพราะถ้าน้ำขังแฉะมากเกินไปจะทำให้หอมหัวใหญ่เน่าได้ง่าย และเมื่อสังเกตเห็นว่าดินเริ่มแห้งจึงเริ่มให้น้ำสำหรับแปลงที่ใช้ฟางคลุมอยู่แล้วอาจจะให้น้ำเพียงสัปดาห์ละครั้งก็ได้ ะการที่ให้น้ำดีที่สุดคือปล่อยน้ำให้เข้าตามร่อง เพื่อให้น้ำซึมเข้าแปลงอย่างเพียงพอ แล้วจึงระบายน้ำออกอย่าให้ขังแฉะและจะลดปัญหาการระบาดของโรคได้



การเก็บเกี่ยว

ควรเก็บเกี่ยวหอมหัวใหญ่ที่แก่จัด อายุประมาณ 150 วัน นับจากวันเพาะเมล็ด หรือสังเกตว่าเมื่อหอมหัวใหญ่เริ่มแก่ซึ่งใบจะเริ่มถ่างออก ทั้งสองด้าน ใบหอมหัว



ใหญ่เปลี่ยนเป็นสีเขียวปนเทา และเริ่มมีสีเหลืองสีของเปลือกหุ้มหัวเป็นสีน้ำตาล แสดงว่าหอมหัวใหญ่เริ่มแก่จัดสามารถทำการเก็บเกี่ยวได้ เหตุที่ต้องเก็บหอมหัวใหญ่มีอายุแก่จัดนั้นเพราะจะทำให้สามารถเก็บรักษาได้นาน รากจะไม่งอกและมีการแทงยอดขึ้นมาเร็วกว่าปกติ

วิธีการเก็บเกี่ยว

เมื่อหอมหัวใหญ่มีอายุประมาณ 150 วัน ใช้จอบหรือเสียมขุดลงไปลึกกว่าระดับของหัวหอมเล็กน้อย หรือถ้าหัวลอยอยู่ก็สามารถถอนขึ้นมาได้เมื่อถอนขึ้นมาแล้วควรนำมามัดจุกไว้และผึ่งในที่ร่มให้แห้งสนิท



การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

เมื่อถอนขึ้นมาแล้ว ควรนำมามัดจุกไว้ ผึ่งในที่ร่มให้แห้งสนิทไม่ควรตัดต้นหอมหัวใหญ่ขณะที่ต้นและใบยังสดอยู่เด็ดขาด เพราะจะทำให้เชื้อโรคเข้าทางแผลได้ ควรตัดต้นหอมเมื่อใบและต้นหอมหัวใหญ่แห้งดีแล้ว โดยตัดตรงคอหอมให้สูงจากหัวประมาณ 2-3 เซนติเมตร ส่วนการตัดรากนั้นควรตัดให้ชิดกับหัวเมื่อรากแห้งแล้ว และนำมาคัดขนาดตามเส้นผ่าศูนย์กลางของหัวเป็นประเภท ๆ ไป ควรคัดหอมที่เน่าและหอมแฉะตอออก เพราะหอมประเภทนี้เมื่อนำไปจำหน่ายจะไม่ได้ราคาสำหรับหอมหัวใหญ่ที่จะต้องแขวนเก็บไว้นั้น ควรเก็บไว้ในซายคาบ้านหรือโรงเรือนที่มีอากาศถ่ายเทได้ดี



การพรวนดินและกำจัดวัชพืช

วัชพืชนับว่าเป็นศัตรูที่สำคัญต่อผลผลิตและคุณภาพของหอมหัวใหญ่ เพราะถ้าปล่อยให้วัชพืชเจริญเติบโตแล้ว จะมาแย่งอาหารของหอมหัวใหญ่ ดังนั้นในขณะที่



หอมหัวใหญ่ยังมีขนาดเล็กอยู่ ควรพรวนดินประมาณ 1-2 ครั้ง เพื่อกำจัดหญ้าและวัชพืชอื่นที่ไม่ต้องการออกไป และเมื่อหอมหัวใหญ่มีอายุ 70 วันไปแล้ว ควรหยุดพรวนดินเพราะรากของหอมหัวใหญ่จะแผ่เต็มแปลง การพรวนดินระงับอย่าให้บริเวณลำต้นหอมหัวใหญ่เป็นแผล ซึ่งจะเป็นช่องทางให้โรคเข้าไปทำลาย และจะทำให้หอมหัวใหญ่เน่าได้ นอกจากนี้หากเกษตรกรมีการใช้ฟางหรือหญ้าแห้งคลุมแปลง จะช่วยป้องกันกำจัดวัชพืชได้เป็นอย่างดี



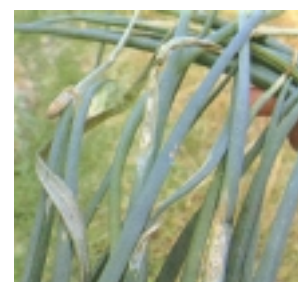
การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูของหอมหัวใหญ่

1. การใช้ปูนขาวในสัปดาห์ต้นกล้าหอมหัวใหญ่จะช่วยป้องกันโรคกล้าเน่าตาย โดยใช้ปูนขาว 1 ถัง ซึ่งหนักประมาณ 5 กิโลกรัม ละลายในน้ำประมาณ 60 ลิตร กวนให้เข้ากัน ทิ้งไว้ 1 คืน รุ่งเช้าปูนขาวจะนอนก้นตักเอาเฉพาะส่วนเป็นน้ำใสมา 1 ส่วน นำไปผสมกับน้ำอีก 5 ส่วน แล้วนำไปใช้รดกล้าทุก 7 วัน เพื่อป้องกันกันกล้าเน่า
2. ใช้สารป้องกันกำจัดเชื้อรา ผสมน้ำตามอัตราที่ใช้ปฏิบัติตามฉลาก
 - ใช้ฉีดพ่นต้นกล้าในช่วงหลังย้ายกล้าแล้วจนถึงระยะใกล้เก็บเกี่ยว เพื่อป้องกันโรคแอนแทรคโนส ซึ่งเป็นโรคที่ระบาดในช่วงฤดูฝนและความชื้นสูง
 - ใช้เชื้อไวรัส ฉีดพ่นเพื่อป้องกันกำจัดหนอนหลอดหอม



โรคที่สำคัญของหอมหัวใหญ่

1. โรคแอนแทรคโนสหรือโรคหอมเลื้อย
สาเหตุ เกิดจากเชื้อรา



ลักษณะอาการ

เชื้อราจะสามารถเข้าทำลายได้ทุกส่วนของพืช เช่น ที่ใบ คอ หรือส่วนหัว ทำให้เกิดเป็นแผล ซึ่งเนื้อแผลเป็นแอ่งต่ำกว่าระดับผิวปกติเล็กน้อย บนแผลมีสปอร์ของเชื้อราเป็นหยดของเหลวสีส้มอมชมพู ซึ่งเมื่อแห้งแล้วจะเป็นตุ่มสีดำเล็ก ๆ เรียงเป็นวงรีซ้อนกันหลายชั้น โรคนี้ทำให้ใบเน่าเสียหาย ต้มหอมแคะแกรน ใบบิดโค้งงอ หัวลีบยาว เลื้อย ไม่ลงหัว ระบบรากสั้น ทำให้ต้นหอมเน่าเสียหายในแปลงปลูก เก็บเกี่ยวไม่ได้ หรือไปเน่าเสียในช่วงเก็บรักษา มักจะพบระบาดรุนแรงในฤดูฝน หรือภายหลังฝนตกในฤดูหนาว ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความเสียหาย 50-100%

การป้องกันกำจัด

- ก่อนปลูกหอมหัวใหญ่ทุกครั้งควรปรับปรุงดินด้วยการใส่ปุ๋ยขาวและปุ๋ยคอก เพื่อฟื้นฟูสภาพของดินให้ดีขึ้น ปุ๋ยขาวควรใส่ก่อนปลูก 1-2 สัปดาห์

- ควรเก็บชิ้นส่วนของพืชที่เป็นโรคไปเผาทำลายทุกครั้ง เพื่อลดแหล่งแพร่กระจายของโรค ฟ่นด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืชจำพวกคาร์เบนดาซิม หรือแมนโคเซ็บประมาณ 3-5 วัน/ครั้ง ถ้าระบาดรุนแรงฟ่นด้วยสารโปรคลอราส แมงกานีส 3-5 วัน/ครั้ง ฟ่นสัก 2-3 ครั้ง จนโรคเบาบางลง แล้วฟ่นสลับด้วยคาร์เบนดาซิมหรือแมนโคเซ็บ เพราะถ้าฟ่นด้วยโปรคลอราสแมงกานีสอย่างเดียวเป็นเวลานาน จะทำให้เกิดการดื้อยาได้

2. โรคใบไหม้

สาเหตุ เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย

ลักษณะอาการ ใบหอมจะเป็นแผลฉ่ำน้ำ ซึ่งในตอนเช้าตรู่จะพบหยดน้ำเล็ก ๆ เกาะอยู่บนแผล แผลนี้จะแห้งเมื่อถูกแสงแดด ตอนสาย แผลบนใบเป็นรูปรี หัวท้ายแหลม เนื้อเยื่อตรงกลางโปร่งใส มีขอบแผลฉ่ำน้ำ ถ้าเป็นมากแผลจะมีขนาดใหญ่ ทำให้ใบหักพับลงแล้วใบหอมทั้งใบจะเหี่ยวมีสีเขียวอมเทาเหมือนถูกน้ำร้อนลวก ต่อมาเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลแห้งตายในที่สุด



การป้องกันกำจัด

- ฟ่นป้องกันด้วยสารพวกคาโนรอน อัตราตามฉลากทุก 7-10 วัน ถ้าระบาดมากให้ฟ่นทุก 3-5 วัน รดแปลงกล้าด้วยน้ำปูนใสจะช่วยให้กล้าแข็งแรงทนทานต่อโรค

3. โรคใบจุดสีม่วง

สาเหตุ เกิดจากเชื้อรา

ลักษณะอาการ อาการเริ่มแรกใบหอมจะเป็นจุดขาวเล็ก ๆ ต่อมากลายเป็นแผลใหญ่รูปไข่ สีนํ้าตาลปนม่วง ซึ่งมีสปอร์สีดำเป็นผงละเอียดอยู่บนแผล ขอบแผลมีสีเหลืองขนาดของแผลไม่แน่นอน ใบที่เป็นแผลจะมีปลายใบแห้ง ระบาดมากในฤดูหนาว



การป้องกันกำจัด

- ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยขาวและปุ๋ยอินทรีย์
- ฟ่นยาป้องกันกำจัดพวกเดอโรซาน บาวิสติน แมนเซพตี อย่างใดอย่างหนึ่ง
- ถ้าการระบาดรุนแรงควรใช้รอฟล์ชนิดฟ่น โดยใช้อัตราตามฉลากไม่ควรใช้ติดต่อกันนาน ควรใช้สลับกับพวกเดอโรซาน บาวิสติน จะได้ผลดี

4. โรคเน่าคอดิน

สาเหตุ เกิดจากเชื้อรา

ลักษณะอาการ ต้นกล้ามีปลายใบแห้งและยุบตายเป็นหย่อม ๆ ถอนดูพบว่าบริเวณรากจะเน่าและมีสีน้ำตาลที่โคนต้น บริเวณคอดินมีรอยช้ำสีน้ำตาลเป็นจุดเล็ก ๆ ก่อน ต่อมารอยช้ำจะเพิ่มขนาดจนเต็มรอบโคนต้น ทำให้ต้นกล้าหักพับแล้วแห้งตาย

การป้องกันกำจัด

- คลุกเมล็ดหอมก่อนปลูกด้วยยาคลุกเมล็ด เช่น เอพรอน 35 หรือไดเทน เอ็ม 45 (ชนิดสีแดง)
- หว่านเมล็ดให้บาง ๆ จะทำให้ต้นกล้าไม่ขึ้นแน่นเกินไป และย่ำรดน้ำแฉะเกินไป
- ถ้าโรคเริ่มระบาดให้ใช้สารพวกฟิซีเอ็นบี เทอราคลอร์ พร็อพริเออร์เอ็นอย่างใดอย่างหนึ่ง อัตราส่วนตามฉลาก หลังจากนั้นใช้น้ำปูนใสรดแปลงกล้าทุกวัน

5. โรคราดำ

สาเหตุ เกิดจากเชื้อรา

ลักษณะอาการ จะพบโรคนี้ในโรงเก็บเพราะหอมที่เก็บเกี่ยวเมื่อเก็บไว้ในที่ ๆ อากาศชื้นมักจะมีราสีดำเป็นก้อนใหญ่ ขึ้นระหว่างกาบหัวหรือระหว่างกลีบของหัวหอมเส้นใยราสีดำ ซึ่งจะฟุ้งกระจายได้ง่าย เมื่อมีการกระทบกระเทือนเนื้อเยื่อที่ขึ้นราจะเน่าเปื่อยกินลึกเข้าไปที่ละน้อย และขยายวงกว้างออกไปไม่มีขอบเขตจำกัด ส่วนมากเชื้อราจะเจริญเข้าไปทางแผลที่เกิดจากการตัดใบ ซึ่งยังไม่แห้งสนิท (เพราะเก็บก่อนแก่จัด) เป็นช่องทางให้โรคเข้าทำลายได้ง่าย หอมหัวใหญ่ที่เป็นโรคจะเน่าเสียหาย และระบาดลูกกลามในระหว่างการเก็บรักษาและจำหน่าย



แมลงศัตรูที่สำคัญของหอมหัวใหญ่

1. เพลี้ยไฟ

เป็นแมลงศัตรูหอมที่มีขนาดเล็ก ลำตัวยาวประมาณ 2 มิลลิเมตร สีน้ำตาลอ่อนถึงเข้ม ตัวแก่มีปีก เป็นแมลงที่นับว่ามีความสำคัญมากขึ้น แผลที่เกิดจากการทำลายของเพลี้ยไฟมักจะเป็นช่องทางให้เกิดโรคราสีม่วงเข้าทำลายได้ เพลี้ยไฟมักจะระบาดช่วงท้ายของการปลูกประมาณเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน



การป้องกันกำจัด

ควรตรวจแปลงบ่อย ๆ ถ้าพบเพลี้ยไฟมากให้ใช้ยากุ่มโมโนโครโตฟอส เช่น นูวาครอน อโซดริน หรือมีทามิโดฟอส เช่น ทามารอนโมนิเตอร์ ในแหล่งที่ใช้สารเคมีกำจัดเพลี้ยไฟมานาน สำหรับแหล่งที่ยังมีการใช้สารเคมีไม่มาก ควรใช้พอสซ์ฉีดพ่นจะได้ผลดี สำหรับอัตราใช้ตามฉลากที่กำหนด ควรผสมสารเคมีกำจัดโรคราสีม่วงในการพ่นแต่ละครั้ง เพื่อป้องกันโรคราสีม่วงระบาดด้วย

2. หนอนกระทุ้งหอม

หนอนกระทุ้งหอมเป็นหนอนที่มีลักษณะลำตัวอ้วน หนึ่งลำตัวเรียงตามปกติแล้วมีหลายสี ตั้งแต่เขียวอ่อน เทา หรือน้ำตาล สังเกตดูด้านข้างจะมีแถบสีขาวข้างละแถบ พาดตามยาวของลำตัวหนอนกระทุ้งหอมจะเข้าทำลายโดยกัดกินใบยอด กาบใบ นอกจากนี้ยังมีพืชอาหารที่สำคัญกว่า 20 ชนิด

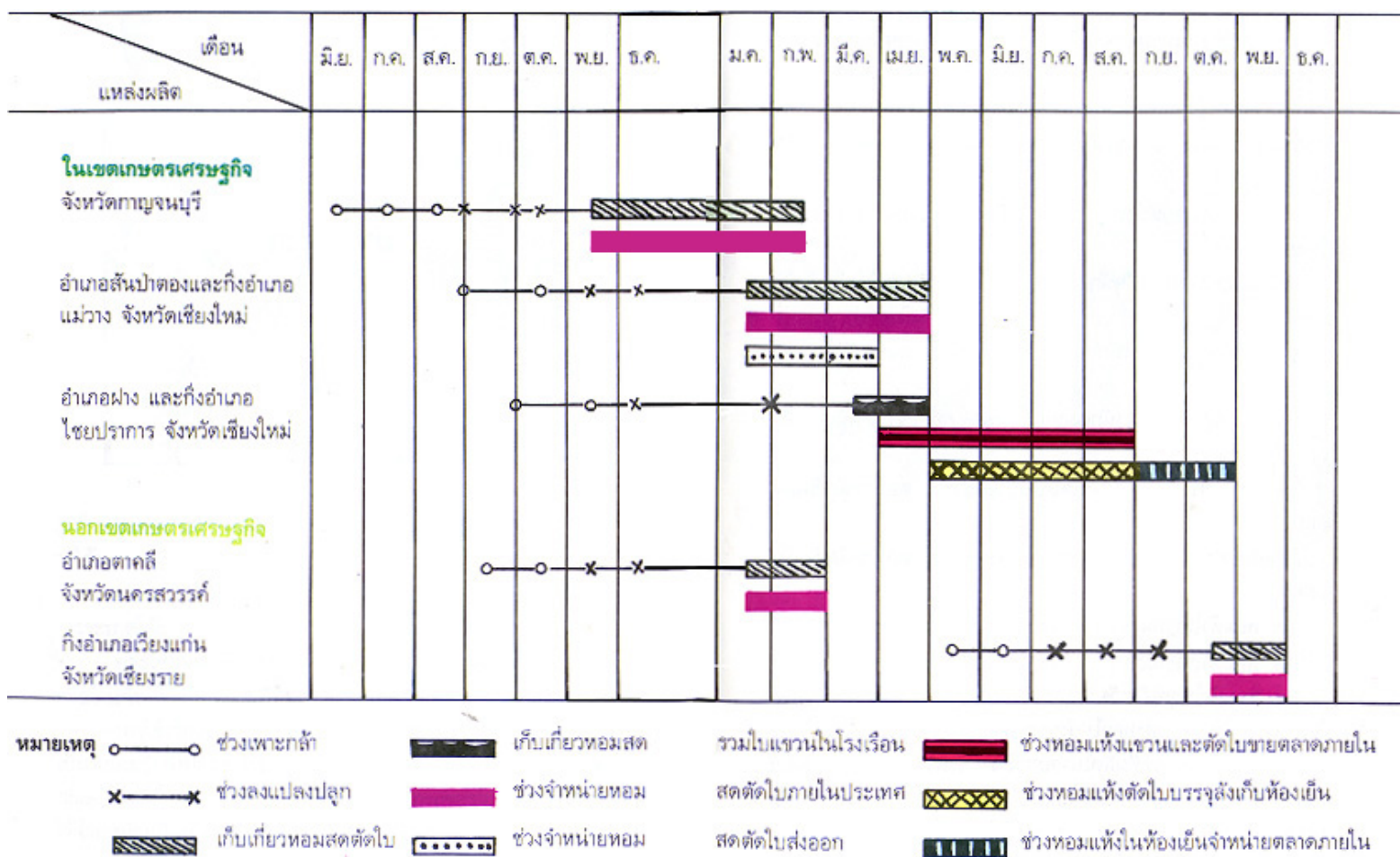
การป้องกันกำจัด

ต้องเข้าใจอุปนิสัยของหนอนกระทุ้งหอมให้ดีพอ คือหนอนนี้จะออกมากัดกินใบหอมในเวลากลางคืนจนถึงเช้า ส่วนตอนกลางวันหนอนจะหลบแดดอยู่ใต้วัสดุคลุมดิน ดังนั้นการใช้สารฆ่าแมลงที่ได้ผล เช่น สารไพรีทรอยด์ ออร์แกนโนฟอสเฟต หรือคลอไพริฟอส ซึ่งจะออกฤทธิ์ถูกตัวตาย ควรจะพ่นในช่วงเวลาเย็นหรืออุณหภูมิสูงไม่เกิน 28-30°C จะได้ผลดีมาก

- ควรหลีกเลี่ยงการปลูกพืชซ้ำและพืชอาหารที่หนอนชอบ จะป้องกันการระบาดได้ดี
- ควรใช้สารที่มีพืชตกค้างค่อนข้างสั้น และเลือกซื้อจากบริษัท หรือร้านค้าที่ เชื่อถือได้ จะทำให้การป้องกันกำจัดได้ผลดี
- การใช้เชื้อจุลินทรีย์ เอ็น พี วี (NPV) ของหนอนกระทุ้งหอมเป็นที่ยอมรับว่าปลอดภัยและได้ผล นอกจากนั้นแล้วยังมีการใช้สารสะเดาในการป้องกันกำจัดได้ผลเช่นกัน ซึ่งสามารถขอรายละเอียดเพิ่มเติมได้จากหน่วยป้องกันกำจัดศัตรูพืช

ภาคผนวก

ตารางแสดง ช่วงเพาะกล้า เพาะปลูกเก็บเกี่ยว และเก็บรักษา หอมหัวใหญ่ ของจังหวัดและอำเภอต่าง ๆ



จากการวิเคราะห์การผลิตและอัตราเน่าเสียในการเก็บรักษา และสัดส่วนน้ำหนักสดที่ลดลงในคาบเวลาต่าง ๆ ของข้อมูลศูนย์สถิติการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรและการทดสอบของสหกรณ์ผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ต่าง จำกัด พบว่า

1. หอมหัวใหญ่สดทั้งหมดที่ต้องผลิตตั้งแต่ช่วงปลายเดือนพฤศจิกายนถึงเมษายน จะมีอัตราสูญเสียตั้งแต่เก็บเกี่ยวจนเข้าสู่ตลาดประมาณร้อยละ 10
2. น้ำหนักหอมหัวใหญ่แห้งตัดใบแล้ว คงเหลือหลังจากแขวนในเดือนต่าง ๆ ดังนี้
เดือนพฤษภาคม น้ำหนักคงเหลือ 0.6697 กก. ต่อน้ำหนักเริ่มต้น 1 กก.
เดือนมิถุนายน น้ำหนักคงเหลือ 0.5605 กก. ต่อน้ำหนักเริ่มต้น 1 กก.
เดือนกรกฎาคม น้ำหนักคงเหลือ 0.4607 กก. ต่อน้ำหนักเริ่มต้น 1 กก.
เดือนสิงหาคม น้ำหนักคงเหลือ 0.3451 กก. ต่อน้ำหนักเริ่มต้น 1 กก.
เดือนกันยายน น้ำหนักคงเหลือ 0.3310 กก. ต่อน้ำหนักเริ่มต้น 1 กก.
3. หอมหัวใหญ่ที่ผลิตที่จังหวัดนครสวรรค์และเชียงราย จะผลิต เพื่อจำหน่ายในท้องถิ่นและบริโคมภายในประเทศ
4. หอมหัวใหญ่ที่จังหวัดกาญจนบุรีและอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ จะใช้ในการส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่นและประเทศอื่น ๆ
5. หอมหัวใหญ่สดที่ผลิตในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อใช้เก็บในห้องเย็น เป็นหอมแห้งที่ตัดใบแล้ว
เดือนพฤษภาคม หลังจากเก็บหอมสดรวมใบแขวนไว้โดยมีอัตราการเน่าเสียและงอก อันเนื่องมาจากการเก็บรักษาในห้องเย็นนับจากเดือนพฤษภาคม ดังนี้
เดือนกันยายน อัตราการเน่าเสียร้อยละ 10 ของหอมเดือนพฤษภาคม
เดือนตุลาคม อัตราการเน่าเสียร้อยละ 15 ของหอมเดือนพฤษภาคม
เดือนพฤศจิกายน อัตราการเน่าเสียร้อยละ 20 ของหอมเดือนพฤษภาคม

ตารางแสดง ราคาหอมหัวใหญ่ (เบอร์ 1) ที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยรายเดือน (หน่วย:บาท/ กิโลกรัม)

เดือน/ ปี	มค.	กพ.	มี.ค	เมย.	พค.	มิย.	กค.	สค.	กย.	ตค.	พย.	ธค.	เฉลี่ย
2525	11.25	5.31	2.69	3.03	5.00	5.00	5.00	5.00	-	-	-	8.00	5.59
2526		4.96							5.37	13.79	16.61	17.84	7.40
2527	8.50	8.31	3.00	3.58	3.00	2.93	4.34	4.87					8.65
2528	12.23	10.50								17.00	11.75	8.13	7.30
2529			3.33	3.96	4.50							19.00	7.27
2530	11.10	3.35				1.12	2.00	2.50			22.00		10.16
2531		4.40	2.00	1.20	1.60							13.75	
2532	9.56	4.50									13.58		7.22
2533	8.50	4.44	2.55	3.80	4.30					9.00		30.15	7.05
2534	8.50	5.10							21.46		16.35		9.45
2535	6.26	4.78	3.68	3.46	4.75	3.00				18.00		13.15	14.29
	7.25	2.66									16.50		
	5.29		3.30	2.75	3.23					18.89		16.04	

เดือน/ ปี	มค.	กพ.	มี.ค.	เมย.	พค.	มิย.	กค.	สค.	กย.	ตค.	พย.	ธค.	เฉลี่ย
	10.89										21.08		
			2.54	0.70	2.37							11.13	
											17.85		
			4.25	4.23								24.19	
											31.59		
			3.75	4.42									
			2.16										

ที่มา : กองวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางแสดง ราคาหอมหัวใหญ่ (เบอร์ 1) ขายส่ง ณ ตลาดกรุงเทพฯ เฉลี่ยรายเดือน (หน่วยบาท/กิโลกรัม)

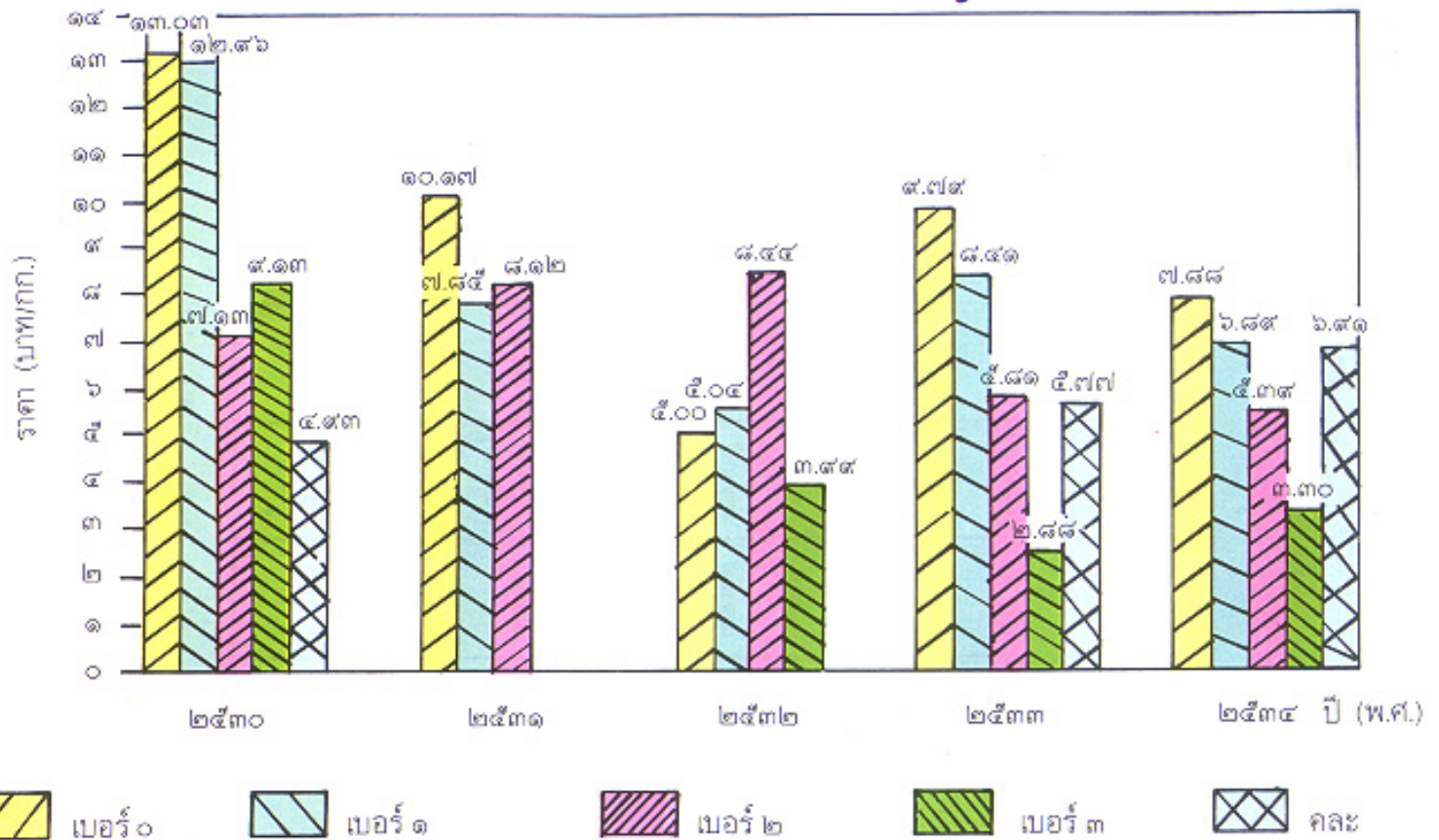
เดือน/ ปี	มค.	กพ.	มี.ค.	เมย.	พค.	มิย.	กค.	สค.	กย.	ตค.	พย.	ธค.	เฉลี่ย
2525	13.25	7.88	4.75	3.75	5.25	5.85	6.31	6.38				13.80	7.47
2526	18.13	13.17	3.30	3.62	4.06	3.95	5.19	6.63	10.63	17.50	17.60	23.50	10.61
2527	20.13	9.05	4.92	5.81	7.98	7.64	13.06	17.24	21.12	17.48	11.80	10.78	12.26
2528	13.87	13.53	4.92	2.75	3.14	4.50	4.28	5.26	10.52	10.90	26.70	29.95	10.86
2529	9.61	3.72	3.01	4.25	5.56	7.43	9.61	11.18	17.35	19.69	21.40	15.10	10.66
2530	9.03	6.00	5.44	7.98	10.86	11.76	11.52	14.26 (13.72)*	(18.60)*	16.53 (18.40)*	20.85 (22.58)*	32.50 (33.00)*	13.38 (21.26)*
2531	11.77	4.56	3.84	3.58	4.28	5.06	5.32	7.92	10.66 (13.34)*	(13.28)*	15.00	13.65 (18.55)*	7.97 (16.20)*
2531	6.76	4.94	3.41	2.60	3.93	5.68	11.37	12.71	14.17 (14.37)*	(20.38)*	20.08 (18.58)*	18.29	8.79 (17.78)*
2533	8.74	6.60	5.76	11.22	13.30	15.18	21.10	(26.48)*	(22.95)*	(20.20)*	18.85	13.71	12.72 (23.21)*
2534	8.00	6.84	5.80	7.60	9.13	11.38	15.75	18.75	22.46 (22.94)*	20.91 (19.22)*	32.76	25.38	25.40 (21.08)*
2535	13.21	4.46	3.43	5.25									

หมายเหตุ : * หอมหัวใหญ่เก็บรักษาไว้ในห้องเย็น

ที่มา: กองวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร



กราฟแสดงราคาเฉลี่ยหอมหัวใหญ่



เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการเกษตร 2535 โรคหอมกระเทียมและการป้องกันกำจัด (เอกสารโรเนียว)

กรมส่งเสริมการเกษตร 2530 คำแนะนำที่ 25 หอมหัวใหญ่และวิธีการผลิต

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร 2535 แนวทางการจัดการผลิตและการตลาดหอมหัวใหญ่ ปี 2535/36

